

до Європи. Це надає Україні стратегічну роль у постачанні енергоносіїв до Європи, але також робить її вразливою до можливих обмежень або скорочення цього транзиту. Україна значною мірою залежить від імпорту енергоносіїв, особливо природного газу та нафти. Імпорт енергоресурсів робить країну вразливою до змін на світових енергетичних ринках та політичних рішень постачальників. У минулому Україна мала проблеми з деякими імпортерами енергоресурсів, зокрема з РФ. Політичні конфлікти та воєнні дії між країнами можуть призвести до обмеження поставок газу та інших ресурсів [4].

Україна має значний потенціал для підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії. Забезпечення її енергетичної безпеки вимагає розвитку цих напрямів для зменшення залежності від імпорту. Забезпечення сталого та надійного постачання енергії має важливе значення для економічного розвитку країни. Відсутність енергії або її висока вартість можуть негативно вплинути на конкурентоспроможність бізнесу та життя громадян. Енергетична безпека також важлива для національної оборони. Забезпечення необхідними ресурсами армії та інших об'єктів критичної інфраструктури має вирішальне значення у випадку конфлікту або загрози. Всі ці фактори роблять енергетичну безпеку надзвичайно важливою для України, і країна активно працює над різними заходами для підвищення своєї енергетичної стійкості та незалежності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Lyman V. Ukraine's economy after the Russian Federation war invasion: global scale. *Ukrainian Economy in the Aftermath of the Russian Aggression – Selected Issues*. 2022. P. 75–82.
2. Лимар В. В., Зверев О. Д. Міжнародна економічна безпека України в умовах посилення зовнішніх загроз. *Економіка і організація управління*. 2022. № 1. С. 13–25.
3. Лимар В. В., Зверев О. Д. Наукові підходи до розуміння концепту глобальної економічної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2023. № 3. С. 6–12.
4. Lyman V. V. Energy security of Ukraine: external threats from the Russian Federation. *Yearbook of antitrust and regulatory studies*. 2023. Vol. 16(28). P. 31–53.

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС ЯК ПЕРЕДУМОВА ІНТЕГРАЦІЇ

Мартищенко Б. О.

Інститут демографії та проблем якості життя НАН України, Київ (Україна)
e-mail: marbo97@ukr.net

Вступ. Європейська інтеграція є стратегічним пріоритетом України, що разом з євроатлантичним курсом було закріплено 2019 року в Конституції. Після початку повномасштабного вторгнення рф 2022 року перед Україною постали не лише виклики відбудови економіки, але й зміцнення соціальної, політичної та інституційної стабільності. Вступ до Європейського Союзу (ЄС) відкриє для України широкі можливості, зокрема доступ до фінансових ресурсів, нових ринків, технологій та європейських стандартів управління.

Економічний аспект. З одного боку, ЄС є найбільшим торговельним партнером нашої країни (56 % зовнішнього товарообороту України станом на 2023 рік). З іншого боку, цього ж року серед торгових партнерів ЄС Україна посіла 16-те місце (1,2 % від загальної обсягу торгівлі товарами). Імпорт ЄС з України становив 22,8 млрд євро, а експорт ЄС до України мав обсяг у 1,7 раза більше – 39,1 млрд євро. А загальний обсяг торгівлі товарами досяг 61,9 млрд євро (рис. 1), що більш ніж удвічі з моменту набрання чинності угоди про асоціацію 2016 року, яка передбачає глибоку та всеохопну зону вільної торгівлі (Deep and Comprehensive Free Trade Area – DCFTA) [1].

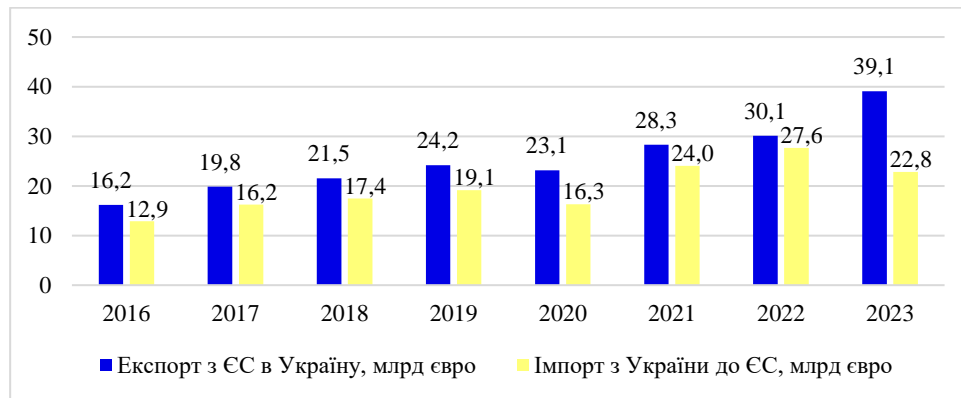

Рисунок 1. Обсяг торгівлі між ЄС та Україною у 2016–2023 рр.

Джерело: [2]

До речі, два роки тому для підтримки України в умовах російської агресії ЄС скасував торговельні мита й квоти, тобто ми фактично отримали вільний доступ на ринок союзу. Незважаючи на це, приріст імпорту з України у 2022–2023 рр. був від’ємним (–29,8 %), тоді як у середньому протягом 2016–2022 р. – 15,2 % (рис. 1). Імовірно, зважаючи на воєнні дії, без цих заходів зниження імпорту української продукції було б ще більшим. Варто зазначити, що згодом Єврокомісія все-таки запровадила певні обмеження на імпорт українських товарів для захисту місцевого агропромислового комплексу [3; 4].

Прискорення процесу європейської інтеграції після завершення війни матиме довготривалі економічні переваги. Приєднання до програм відновлення та доступ до структурних фондів ЄС дасть змогу Україні реалізувати масштабні інфраструктурні проекти та сприяти модернізації промисловості.

Інституційні реформи та демократизація. Інтеграція з ЄС вимагає глибоких інституційних реформ, спрямованих на посилення верховенства права, боротьбу з корупцією, модернізацію державного управління та стабілізацію економіки. Фактично це пріоритетні реформи, які визначила Європейська комісія та які необхідні для вступу України до ЄС. Відповідно до звіту Генерального директорату з питань сусідства та переговорів щодо розширення (Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations – DG NEAR) 2023 року щодо України, є також важливими заходи гармонізації України зі стандартами ЄС, зокрема

реформи у галузях енергетики, сільського господарства, транспорту й інфраструктури, охорони довкілля (рис. 2) [5].

Рисунок 2. Пріоритети реформ для вступу України до ЄС

Джерело: Створено автором на основі [5]

Ці реформи є важливими не лише для адаптації України до європейських стандартів, але й для створення стійких передумов для відновлення країни після війни.

Солідарність ЄС з Україною в умовах війни. Від початку повномасштабної війни росії проти України ЄС надав Україні понад 118 млрд євро, зокрема 57,8 млрд євро для підтримки економічної, соціальної та фінансової стійкості; 43,5 млрд євро військової допомоги та майже 17 млрд євро для забезпечення українських воєнних мігрантів на території союзу. Проти індивідів та організацій, причетних до агресії, було запроваджено низку санкцій. Ці заходи спрямовані на ослаблення економічної бази рф, позбавляючи її доступу до важливих технологій і ринків, що має на меті обмежити здатність цієї країни продовжувати воєнні дії.

Після закінчення війни знадобляться значні глобальні фінансові зусилля для відбудови України. Як бачимо, ЄС вже робить значний внесок у підвищення безперервної стійкості країни, а також створив новий Механізм підтримки України – спеціальний інструмент для надання Україні сталої та передбачуваної фінансової підтримки на суму до 50 млрд євро на період 2024–2027 рр. [6; 7].

Висновки. Європейський союз є головним торговельним партнером України, тоді як наша країна увійшла до 20 найважливіших торгових партнерів ЄС за обсягом товарообігу 2023 року. Для того, щоб стати членом ЄС, Україна повинна успішно впровадити реформи в економічній, правоохоронній, судовій та інших галузях, відповідно до європейських стандартів. ЄС надає суттєву підтримку Україні в умовах війни проти росії. Фінансування та допомога з боку європейських партнерів допоможуть не тільки відбудувати економіку після війни, але й сформуєть ґрунт для сталого розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. EU trade relations with Ukraine. *Trade*. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en (date of access: 20.09.2024).
2. Eurostat. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/> (date of access: 20.09.2024).
3. Що дали Україні два роки безлімітної торгівлі з ЄС. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cv22lexmgnmo> (дата звернення: 20.09.2024).
4. Emergency brake triggered for eggs and sugar imports from Ukraine. *Agriculture and rural development*. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/news/emergency-brake-triggered-eggs-and-sugar-imports-ukraine-2024-07-01_en (date of access: 20.09.2024).
5. Ukraine Report 2023. *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR)*. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2023_en (date of access: 20.09.2024).
6. Допомога ЄС Україні. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine_uk (дата звернення: 20.09.2024).
7. Підтримка ЄС Україні | Європейський Союз. *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_uk (дата звернення: 20.09.2024).

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДНИК ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Паніна І. Г.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: i.lebed@donnu.edu.ua

Процес миробудівництва охоплює велику кількість заходів, спрямованих не лише на відновлення територій, які постраждали внаслідок збройного конфлікту, а й насамперед визначення та укріплення структур, діяльність яких спрямована на посилення та консолідацію мирних зусиль і унеможливлення повторення конфлікту. Традиційно в післявоєнній відбудові основна увага концентрується на політичній, соціальній і економічній сферах, як, наприклад, у проєктах Національних програм у межах Плану відновлення України [1]. З іншого боку, культурний контекст і комунікативний аспект є надважливими для формування стійкості системи, післявоєнної відбудови й подальшого сталого розвитку. *Мета повідомлення* – виявити роль і значення міжкультурної комунікації в післявоєнній відбудові.

Держава після конфлікту або війни – це нова реальність, яка конструюється. Саме ефективна комунікація й міжкультурний діалог стають чинником стабільності та зменшення напруги. Класичні принципи миробудівництва, виділені К. Хіл Хоук, ілюструють функціональність комунікації як своєрідного «клею» для суспільства:

– розбудова миру неможлива без розуміння того, що основні групи суспільства (авт. – соціальні, етнічні, релігійні) візьмуть участь у створенні державних структур;